

2020/2126(INI)

13.01.2022

OPINIA

Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

dla Komisji Kontroli Budżetowej

w sprawie WRF na lata 2021–2027: zwalczanie oligarchicznych struktur, ochrona funduszy UE przed nadużyciami finansowymi i konfliktami interesów (2020/2126(INI))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej: Attila Ara-Kovács

PA_NonLeg

WSKAZÓWKI

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwraca się do Komisji Kontroli Budżetowej, jako komisji przedmiotowo właściwej, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

Budżet służący interesowi ogólnemu w dziedzinie rolnictwa

1. podkreśla, że fundusze wspólnej polityki rolnej (WPR) stanowią około 31 % budżetu UE na lata 2021–2027 i że w związku z tym należy je szczególnie chronić przed wszelkimi nadużyciami, korupcją i konfliktami interesów, które szkodzą wizerunkowi polityki publicznej i interesom obywateli europejskich współtworzących ten budżet; podkreśla, że fundusze te, o ile są właściwie wdrażane, zapewniają silne wsparcie dla produkcji żywności w Unii; ponownie podkreśla, że Komisja i państwa członkowskie ponoszą wspólną odpowiedzialność za ich wdrażanie i właściwe wykorzystywanie oraz zarządzanie nimi; zauważa ponadto, że poziom błędów w dziale dotyczącym zasobów naturalnych ustabilizował się i wynosi obecnie poniżej 2 % oraz że poziom błędów w przypadku płatności bezpośrednich jest dużo niższy;

Interoperacyjność systemów sprawozdawczości i kontroli

2. z zadowoleniem przyjmuje badanie zlecone przez Komisję Kontroli Budżetowej, zatytułowane „The Largest 50 Beneficiaries in each EU Member State of CAP and Cohesion Funds” [50 największych beneficjentów WPR i Funduszu Spójności w każdym państwie członkowskim UE], i podkreśla, jak ważne jest skonsolidowanie, uproszczenie i ujednoczenie systemów sprawozdawczości UE, w tym dzięki wspólnym na szczeblu UE bazom danych i zapewnieniu ich interoperacyjności, aby dysponować danymi i informacjami umożliwiającymi sprawdzanie i porównywanie struktur własności między państwami członkowskimi; podkreśla również, że systemy sprawozdawczości dotyczące WPR i funduszy polityki spójności powinny zawierać informacje na temat beneficjentów końcowych, tak by można było analizować rejestry funduszy; uważa, że wymagałoby to harmonizacji wymogów dotyczących ujawniania informacji oraz zapewnienia formatów danych spełniających kryteria dotyczące otwartych danych wraz ze wskaźnikami określonymi z myślą o umożliwieniu identyfikacji beneficjentów końcowych, struktur macierzystych i beneficjentów rzeczywistych w bazach danych na poziomie krajowym i unijnym; uważa, że większa przejrzystość jest czynnikiem decydującym przy wykrywaniu nadużyć finansowych i konfliktów interesów; wzywa zatem państwa członkowskie do publikowania tych danych w jednolitym formacie nadającym się do odczytu maszynowego oraz do zapewnienia interoperacyjności informacji; wzywa do lepszej współpracy między państwami członkowskimi w tym zakresie;
3. zachęca państwa członkowskie do wspierania interoperacyjności między systemami własności gruntów, systemu identyfikacji działek rolnych, identyfikacji zwierząt i porównywalności zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli (ZSZiK) w celu osiągnięcia przejrzystości w odniesieniu do beneficjentów rzeczywistych i do ukrytych spółek dominujących posiadających jednostki zależne w różnych państwach członkowskich, aby ułatwić i usprawnić proces weryfikacji;

Środki w ramach pierwszego filaru WPR

4. odnotowuje przyjętą w nowej WPR ogólnounijną definicję rolników aktywnych zawodowo, która ma na celu uniemożliwienie osobom fizycznym i przedsiębiorstwom otrzymywania wsparcia z WPR, jeżeli ich działalność nie ma charakteru rolniczego lub jest on jedynie minimalny; podkreśla jednak niewystarczające postępy poczynione jak na razie w walce ze strukturami oligarchicznymi; podkreśla w związku z tym, że chociaż w ostatnich latach zmniejszyła się liczba przypadków nadużyć finansowych i nieprawidłowości związanych z dochodami i wydatkami Unii, konieczne są dalsze działania w celu wyeliminowania nadużywania przez oligarchów systemu finansowania WPR; zauważa, że wynika to w dużej mierze z ograniczonej przejrzystości w odniesieniu do wszystkich beneficjentów końcowych budżetu WPR; z zadowoleniem przyjmuje nowy obowiązek państw członkowskich, zaproponowany przez Parlament w rozporządzeniu w sprawie finansowania WPR, zarządzania nią i monitorowania jej, dotyczący gromadzenia i publikowania od 2023 r. informacji o tożsamości grup beneficjentów, w tym spółek dominujących, będących właścicielami gruntów rolnych wspieranych w ramach WPR; podkreśla, że ochrona interesów finansowych Unii oraz zachowanie wiarygodności i bezstronności Unii w wydatkach na programy powinny pozostać priorytetem Unii i jej państw członkowskich;

Redystrybucja i górne limity

5. podkreśla, że trzeba jeszcze poprawić równowagę między małymi i dużymi beneficjentami oraz zapewnić bardziej ukierunkowane wsparcie na szczeblu państw członkowskich, ze szczególnym uwzględnieniem młodych rolników; ubolewa, że w odniesieniu do jednego z głównych celów WPR, jakim jest przynoszenie korzyści osobom uprawiającym ziemię i udzielanie im wsparcia, nadal pozostaje wiele do zrobienia; w związku z tym wzywa państwa członkowskie do korzystania z różnych narzędzi redystrybucyjnych (w tym górnych limitów) w celu bardziej sprawiedliwego podziału funduszy, w tym poprzez wykraczanie poza minimalne wymogi; wyraża ubolewanie, że stosowanie górnych limitów w kontekście nowej WPR pozostaje dobrowolne, i wzywa państwa członkowskie, by stosowały przepisy dotyczące górnych limitów płatności bezpośrednich, również na poziomie struktur macierzystych; powtarza, że wsparcie w ramach WPR powinno być udzielane rolnikom aktywnym zawodowo;
6. przypomina, że struktura gospodarstw rolnych w poszczególnych państwach członkowskich jest bardzo zróżnicowana, w związku z czym w ramach WPR państwa członkowskie dysponują szerokim wachlarzem dobrowolnych środków służących redystrybucji płatności;

Zwiększone wykorzystanie ARACHNE

7. podkreśla, że ARACHNE, narzędzie informatyczne opracowane w celu gromadzenia i łączenia danych (eksploracja danych) z myślą o ustanowieniu wskaźników ryzyka nadużyć finansowych w związku z europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi, mogłoby być kluczowym instrumentem zapewniania przejrzystości w odniesieniu do beneficjentów funduszy WPR; przypomina, że narzędzie ARACHNE nie jest jeszcze w pełni dostosowane do wszystkich interwencji w ramach WPR oraz że w

2025 r. Komisja przedstawi sprawozdanie, w którym oceni jego wykorzystanie i interoperacyjność z różnymi systemami krajowymi z myślą o ewentualnym rozszerzeniu jego stosowania przez państwa członkowskie; wyraża nadzieję, że w międzyczasie podejście zakładające wspólną eksplorację danych zostanie rozszerzone na pozostałe wydatki WPR;

8. odnotowuje dobrowolne wykorzystanie programu pobierania danych ARACHNE na początku okresu programowania 2023–2027, ale podkreśla, że nie jest to wystarczające; ubolewa, że podczas negocjacji dotyczących reformy WPR nie przyjęto obowiązkowego stosowania ARACHNE; ponawia apel o rozszerzenie podejścia opartego na eksploracji danych i przejrzystości, które obecnie jest stosowane wyłącznie do finansowania inwestycji na mocy rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, na wszystkie kontrole obszarów płatności w pierwszym i drugim filarze; podkreśla, jak ważne jest, by baza ARACHNE stała się obowiązkowa dla państw członkowskich, w szczególności w kontekście zarządzania funduszami rolnymi, w celu osiągnięcia większej przejrzystości w odniesieniu do struktur macierzystych i beneficjentów rzeczywistych funduszy WPR; podkreśla ponadto, jak ważne jest obowiązkowe stosowanie systemu wczesnego wykrywania i wykluczania w odniesieniu do funduszy WPR, aby zwiększyć przejrzystość wykorzystania pieniędzy podatników i lepiej chronić interesy finansowe Unii; podkreśla, że interoperacyjność i ujednoczenie ARACHNE, systemu wczesnego wykrywania i wykluczania oraz instytucjonalnych i krajowych baz danych ma kluczowe znaczenia dla zapewnienia skutecznej wymiany informacji, która ma na celu zapobieganie nadużyciom finansowym szkodzącym budżetowi UE oraz ich identyfikację;
9. wzywa Komisję do jak najszybszego stworzenia kompleksowego systemu monitorowania w czasie rzeczywistym, w ramach którego należy gromadzić informacje na temat wszystkich dotacji otrzymanych z pierwszego i drugiego filaru WPR, w tym publicznie dostępne informacje na temat powiązań między przedsiębiorstwami a beneficjentami rzeczywistymi w zakresie wykorzystania funduszy UE;

Zapobieganie nadużyciom finansowym i ich wykrywanie

10. wzywa Komisję, by wzmocniła swoje zdolności w zakresie zapobiegania nadużyciom finansowym i ich wykrywania, co obejmuje poprawę sprawozdawczości i sygnalizacji ze strony osób fizycznych i zainteresowanych stron oraz opracowanie i lepsze wykorzystanie informatycznych narzędzi wykrywania nadużyć finansowych, oraz aby stosowała surowsze sankcje wobec osób wykorzystujących fundusze do celów innych niż te, na które zostały przeznaczone; podkreśla, że w negocjacjach w sprawie nowej WPR Parlament nalegał na wprowadzenie skutecznych systemów monitorowania i kontroli w celu zapobiegania zagrożeniom dla interesów finansowych UE, mogącym wyniknąć z wprowadzenia nowego modelu realizacji WPR, który wiąże się z istotnym przesunięciem zadań związanych z gospodarowaniem funduszami rolniczymi UE i ich kontrolą ze szczebla europejskiego do administracji krajowej; podkreśla w tym kontekście, że Parlament zobowiązuje się do kontrolowania realizacji przez państwa członkowskie planów strategicznych w ramach WPR, zatwierdzonych przez Komisję, oraz do rozliczania Komisji z wywiązywania się z zobowiązań ustanowionych w Traktatach oraz przez współprawodawców w rozporządzeniach w sprawie WPR;

Organy UE zaangażowane w walkę z nadużyciami finansowymi i niewłaściwym wykorzystaniem środków finansowych

11. z zadowoleniem przyjmuje utworzenie Prokuratury Europejskiej (EPPO), której mandat obejmuje prowadzenie dochodzeń w sprawie przestępstw na szkodę budżetu UE, ich ściganie oraz doprowadzanie sprawców przed sąd, i uznaje ją za ważny element walki z nadużyciami finansowymi i przestępczością zorganizowaną w UE; podkreśla znaczenie ściślejszej współpracy i koordynacji między państwami członkowskimi a odpowiednimi organami UE zaangażowanymi w zwalczanie nadużyć finansowych i niewłaściwego wykorzystania funduszy (Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF), Europejski Trybunał Obrachunkowy, Eurojust i EPPO); ponadto wzywa państwa członkowskie, by zapewniły właściwym organom krajowym wystarczające środki finansowe i odpowiednie wyszkolenie, tak aby mogły one skutecznie wypełniać swoje obowiązki związane z ochroną budżetu UE; uważa, że zwalczanie konfliktów interesów i nadużyć finansowych nie tylko wymaga kompletnego systemu informacji i monitorowania, zapewniającego jasny i dokładny obraz podziału funduszy WPR, lecz także zakłada umocnienie roli OLAF-u; wzywa OLAF do zwiększenia wysiłków i czujności względem przypadków konfliktu interesów i przeciwko strukturom oligarchicznym, zwłaszcza we wszystkich państwach członkowskich, gdzie przypadki te są częściej wykrywane; podkreśla, że tego rodzaju niewłaściwe wykorzystanie funduszy uszczupla portfele podatników i szkodzi interesom finansowym UE; pochwała pracę OLAF-u i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego; przypomina decyzję Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich (sprawa 1782/2019/EWM) dotyczącą tego, że powinno być możliwe powiązanie indywidualnych płatności publicznych z działkami rolnymi, dla których są one przyznane, aby zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia ewentualnych nadużyć finansowych i niewłaściwego wykorzystania funduszy UE;
12. wzywa Komisję, aby zapewniła pełne i prawidłowe wdrożenie piątej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy we wszystkich państwach członkowskich, w szczególności w odniesieniu do wdrożenia publicznych rejestrów beneficjentów rzeczywistych oraz rejestrów beneficjentów rzeczywistych funduszy powierniczych;
13. przypomina art. 60 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, który wprowadza klauzulę dotyczącą przypadków obchodzenia prawa wymierzoną przeciwko sztucznie stworzonym warunkom wymaganym do uzyskania korzyści;
14. wzywa do szerszego wykorzystania unijnego programu obserwacyjnego Copernicus, aby wykrywać rozbieżności, jeśli chodzi o zadeklarowane i faktycznie uprawiane działki;

Konflikty interesów i masowy wykup gruntów rolnych

15. przypomina sprawę premiera Czech Andreja Babiša, który wprowadził w lutym 2017 r. przekazał Agrofert do dwóch funduszy powierniczych, ale, jak stwierdzili audytorzy, nadal jest beneficjentem rzeczywistym holdingu Agrofert, a więc znajduje się w sytuacji konfliktu interesów;
16. wyraża zaniepokojenie przypadkami konfliktów interesów na wysokim szczeblu i masowego wykupu gruntów rolnych przez oligarchów, w szczególności gdy

zaangażowane są w to władze i rządy krajowe; w tym kontekście apeluje o to, by Komisja dodatkowo kontrolowała państwa członkowskie, oraz wzywa Komisję i państwa członkowskie do natychmiastowego zintensyfikowania działań przeciwko masowemu wykupowi gruntów rolnych, nieprawidłowościom w złożonej ofercie lub innych procedurach przydziału środków oraz niewłaściwemu wykorzystaniu funduszy UE; podkreśla, że masowy wykup gruntów rolnych oraz koncentracja gruntów to praktyki, które negatywnie wpływają na dobrobyt gospodarczy i społeczny lokalnych społeczności oraz utrudniają wymianę pokoleń, gdyż zmuszają wiele gospodarstw rolnych, głównie drobnych, do zaprzestania działalności, a także utrudniają dostęp do ziemi i zakładanie nowych gospodarstw; wzywa państwa członkowskie do podjęcia natychmiastowych działań, aby rozwiązać problem masowego wykupu gruntów rolnych oraz skrajnej koncentracji gruntów; wzywa ponadto do wprowadzenia rozróżnienia między masowym wykupem gruntów rolnych a gromadzeniem małych działek rolnych w celu zmniejszenia dużego stopnia rozdrobnienia oraz w celu tworzenia ekonomicznie opłacalnych jednostek rolnych; wzywa państwa członkowskie, by przestrzegały rozporządzenia finansowego UE, a w szczególności by wdrożyły art. 61 dotyczący konfliktu interesów i stosowały go do wszystkich płatności z funduszy UE; apeluje do Komisji, by egzekwowała przestrzeganie art. 61 i oceniała wpływ konfliktów interesów na wykorzystywanie funduszy, walkę z oligarchami i nadużywanie dotacji;

17. wzywa Komisję, aby zwiększyła znaczenie aspektu politycznego w swoich procesach oceny, zwłaszcza jeśli chodzi o ewentualne konflikty interesów wynikające z efektu „drzwi obrotowych”;

Praworządność

18. wzywa Komisję, aby szybko zajęła się naruszeniami zasady praworządności w państwach członkowskich, ponieważ naruszenia te poważnie zagrażają sprawiedliwemu, zgodnemu z prawem i bezstronnemu podziałowi funduszy UE; zwraca uwagę na wyraźny związek między poszanowaniem praworządności a należyтым wdrażaniem funduszy WPR oraz podkreśla, jak ważna jest ochrona wszystkich funduszy UE; wzywa Komisję do zachowania szczególnej czujności w kwestiach praworządności oraz do uruchamiania systemu proporcjonalnych sankcji;

Przejrzystość procesu decyzyjnego

19. podkreśla, jak ważna jest pełna przejrzystość procesu decyzyjnego, ponieważ pomaga zapobiegać konfliktom interesów; podkreśla, że posiadanie skutecznych systemów zarządzania i kontroli w każdym państwie członkowskim jest zatem kluczowym warunkiem zapewnienia legalnych i prawidłowych transakcji finansowych UE.

INFORMACJE O PRZYJĘCIU PRZEZ KOMISJĘ OPINIODAWCZĄ

Data przyjęcia	11.1.2022
Wynik głosowania końcowego	+ : 42 - : 3 0 : 3
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidzhe Alieva-Veli, Álvaro Amaro, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Benoît Biteau, Mara Bizzotto, Daniel Buda, Asger Christensen, Angelo Ciocca, Ivan David, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Dino Giarrusso, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Elsi Katainen, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Chris MacManus, Colm Markey, Alin Mituța, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Maxette Pirbakas, Bronis Ropé, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Marc Tarabella, Veronika Vrecionová, Sarah Wiener, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Eric Andrieu, Manuel Bompard, Petros Kokkalis, Zbigniew Kuźmiuk, Cristina Maestre Martín De Almagro

GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI OPINIODAWCZEJ

42	+
ECR	Mazaly Aguilar, Krzysztof Jurgiel, Zbigniew Kuźmiuk, Veronika Vrecionová
NI	Dino Giarrusso
PPE	Álvaro Amaro, Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Colm Markey, Marlene Mortler, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Asger Christensen, Jérémy Decerle, Elsi Katainen, Alin Mituța, Ulrike Müller
S&D	Clara Aguilera, Eric Andrieu, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Paolo De Castro, Cristina Maestre Martín De Almagro, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Marc Tarabella
The Left	Manuel Bompard, Petros Kokkalis, Chris MacManus
Verts/ALE	Benoît Biteau, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Bronis Ropė, Sarah Wiener

3	-
ID	Ivan David, Gilles Lebreton, Maxette Pirbakas

3	0
ID	Mara Bizzotto, Angelo Ciocca
Renew	Martin Hlaváček

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymało się